

Вінаварова Аляксандра, 21 група, I месца

Віват, мой мілы дружа! Усё яшчэ мяркую, што Вы не забыліся на мяне, вашага Максімку, які бесклапотна, бывала, пачытваў вершыкі ў нашым закінутым, пахаваным пад ліштвой куточку зямлі. Ці смуткуеце Вы па мне?

Узгадваю апошні ліст – і сэрца маё кранае Ваш светлы боль па змардаваным дарогамі вандроўніку, Максімку. Ці ён зараз выступае віноўнікам майго адказу, ці нешта большае? Няведама. Але мне і не хочацца пра гэта думаць. Вы пытаецеся, як маё здароўе? Хвароба становіцца ўсё больш невыноснай, але пры яшчэ моцна трымаецца ў маёй руцэ, а таму я магу напісаць Вам аб дзіўным каханні, якое ніяк не можа перамагчы мой розум. Ні гучная слава паэта, за якую б цану яна ні была набытая, ні поўная даверу і гонару цішыня, якой тут зашмат, ні нават старадаўнія паданні, якія так захаплялі мяне раней, больш не варушаць майго летуцення пра яе.

Муза паэтаў. Колькі святых, у гады майго бестурботнага юнацтва, казалі мне: “Кінь яе, жыві ў раі!” Ведаеце, ён мне больш не патрэбен, той рай, толькі б з ёю быць: звязаным, кінутым усімі, але з ёю. Хто я зараз? Яшчэ ўсё той жа юнак-паэт, што любіць падоўгу глядзець на нябесную прыгажосць яе, ці падарожнік, якому больш ніколі не расчыняць дзверы ветлівыя спадары, не запрасяць у хату, каб пагрэцца ў гэтую доўгую зімовую ноч. Толькі мроіцца недзе агенчык лучыны, які кліча мяне. У такія моманты нясцерпна пахне яблыкам і мёдам, а мне так хочацца бегчы туды, па скам’ячанай сцежцы насустрач ратавальнаму святлу, чуць прываблівы дзявочы смех, што абуджае пачуцці, на якія немагчыма забыцца...

Усё пачыналася са слова. Колькі людзей, апантаных маўкліваасцю, падала да яе ног! Быў час, калі яны ўмелі гаварыць з лесам, з дрэвам, з травой, з небам, але не маглі нічога сказаць ёй. Мы, закаханыя і маладыя, гарачыя і смелыя, маўчалі пры выглядзе яе нябесна-васільковых вачэй: яны паланілі моўчкі, непрыкметна і назаўжды.

Ішоў час. Я стаў глухнуць, забывацца, глядзець сабе пад ногі, стаў жыць глабальна, не разумеючы, што сапраўднае жыццё – яно вось тут, перада мной: у вадзе, у небе, на зямлі, у паветры, у тым, што вакол мяне з самага нараджэння. А ў ёй было нешта містычнае. Менавіта яно ўздымала ўва мне тое трапяткое пачуццё, якое я нават не спрабаваў патушыць. Адлегласць – гэта боль, які я нашу з сабой паўсюль. Далеч, што аддаліла мяне ад яе, крычыць уночы: “Вярніся дадому!” Але Вы ж ведаеце, мой сябар, што я не свабодны. Ніхто, як высветлілася, не валодае сваім лёсам. І міжволі я ірвуся да яе, але толькі бясконцы смутак цкуе маю душу,

не пускае, заломвае мне рукі, зрабіўшы злачынцам і наказаўшы мне застацца тут, да апошніх дзён жыцця.

Па начах, прыціснуўшыся да падгалоўя ложка, павольным позіткам працінаючы начныя цені, я спрабую разгледзець яе ў чужых краінах, углядаюся ў цемру, а ў хвіліны глыбокага смутку заплюшчваю вочы і бачу: дым, што ідзе ад спаленых пожняў, таполі, якія панура глядзяць мне ў вочы, працінаючы галінамі маё, і без таго ўжо, параненае сэрца. І бачыцца яшчэ, як туманы закрываюць роднае сяло, а там і маленькую хатку, пакрытую саламянай страхой, поўнае збожжа гумно. Душа мая, нібыта хмара, якой надакучыла бадзяцца па чужых далях, прыплывае да яе, каб расплакацца, распавесці пра тое, як дрэнна тут, на чужыне.

Побач з ёй я проста жыў. З часам, пасталеўшы, пачаў разумець, што гэтае жыццё маё складваецца адным выпадкам, які прыгатаваны лёсам, наканаванасцю, а ўсё астатняе залежыць толькі ад мяне: выкарыстаю гэтае? Я за сваім лёсам ішоў вельмі цяжка і доўга.

Так я зноўку вяртаўся да той рэчкі, якую шукаў, да таго дубняку, да таго лесу, да таго, чым увесь гэты час жыў. І гэта была наша самая шчаслівая пара жыцця, бо ўпершыню я ўбачыў, адчуў гэтае неба над сабой. Стаяў адзін, на берэзе ракі, а яна бегла да мяне. Пясок белы, неба чыстае. Раптам аднекуль выскачыў зайчык, наткнуўся на мяне, заенчыў пабег з усіх ног да лесу. Тады я быў з ёй адзін перад белым светам, думаў: “Пожа, няўжо гэта ўсё маё? Няўжо гэта тут?” Не ведаю, за што люблю яе халоднае маўчанне, яе лясы, разлівы яе рэк, якія кожную ноч спяваюць мне ціхую песню перад сном.

Святло месяца, таямнічае і доўгае, крык жураўля, плач вярбы, шэпат таполяў. Ці магчыма гэта забыць?! Зноў не магу заснуць і, пракляўшы, не магу праклясці. І гэтыя маніклыя таполі, і начныя слёзы дажджу, і маркотныя палі гнятуць маю душу. Нават зараз, калі новае святло жыцця кранула мой лёс, я ўсё роўна застаўся паэтам гэтай саламянай хаты.

Клянуся Вам, што магу страціць руку, хоць дзве, але вуснамі падпішуся на смерці: “Радзіма мая, зямля! Мы кладземся ў цябе і становімся ёю, таму і называем сваёй”.

Гэтая распач мінула, як мінае ўсё ў маладосці, аднак не пазбавіла мяне ад усёй хлусні жыцця, што з таго часу стала падобным на жыццё падвопытнага пацука, якога падвядлі да кнопкі задавальненняў, паказалі, як трэба на яе націскаць – і ён бясконца цісне і цісне. Калі ж ён апамятаецца?

І мне хочацца дадому. Знітавацца з ёю, працягваць жыць там, дзе ўсё усміхаецца жыццю, – гэта адзінае, чаго жадаю.

Спіце спакойна, мой сябар, ведаючы, што дарагая мне раўніна, палын, наліты свінцовай свежасцю, жытнёвыя палі, васільковае неба, назаўсёды застануцца ўва мне, ды ніякая іншая зямля не ўдыхне ў грудзі мае цяпло.

Відаць, ва ўсіх у нас такая доля. Прашу толькі Бога аб адным: на радзіме каханай, усё кахаючы, спакойна памерці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ